

הסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת בהעלותך

תורתו מגן לנו

ויהי בנסוע הארון ויאמר משה – מה בעצם משה אומר? האם יש קשר לתלונות בני ישראל? מה מבטאים העונשים אותם מקבלים בני ישראל? כל זאת ועוד במאמר שלפניכם.

חלק ניכר מפרשתנו מתאר את תהליך יציאת בני ישראל למסעות במדבר, החל מסדר נסיעת השבטים וכלה בחצוצרות המסמנות לעם מתי עליו לצאת לדרך. כהמשך לתיאור זה מתארת התורה את תהליך יציאת ארון הברית לדרך "ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביך וינסו משנאיך מפניך". פסוק זה מתאר את כוחו של הארון בניצוח האויבים. כאשר עם ישראל יוצא למלחמה הארון הולך לפניהם והאויבים נופלים לפניו. המחשה לדבר זה ניתן לראות בחטא המעפילים, לאחר שעם ישראל חוטא בחטא המרגלים וְמִשָּׁה מוֹכִיחַ אוֹתָם עַל חַטָּאם, רבים מעם ישראל אומרים שהם רוצים לעלות להילחם בכנענים. משה אומר להם שלא יעלו להילחם, כי ה' לא יעלה איתם וממילא הם יפלו לפני אויביהם. בשלב זה התורה אומרת שארון הברית 'לא ימיש מתוך המחנה', הארון לא יוצא איתם למלחמה וממילא אינו נלחם להם והם ניגפים לפני אויביהם.

מיד לאחר פרשיה נסיעת הארון, מתוארות שתי תלונות של בני ישראל על משה, לכאורה ללא כל סיבה. כעת עלינו לשאול שתי שאלות: א. מדוע בני ישראל מתלוננים? ב. מה הקשר לפרשת ויהי בנסוע הארון?

אוהבים את קשיי המציאות

כאשר הארון יוצא לדרך משה רבנו אומר 'קומה ה' ויפוצו אויביך וינסו משנאיך מפניך'. משה רבנו מתאר מציאות מושלמת, אנו נישא את ה' בתוכנו, ממילא האויבים ינסו, וכל המציאות תסתדר על הצד היותר טוב. כך משה רבנו מסתכל על העולם, הוא נתון כל כך חזק בקשר עם ה' והוא רואה את המציאות רק איך שה' בונה אותה וממילא כאשר נהיה כלים לגילוי ה', הוא יסדר את המציאות בצורה הכי מושלמת.

מיד לאחר פרשיה זו התורה מספרת לנו על פרשיית המתאוננים:

”ויהי העם כמתאננים רע באזני ה' וישמע ה' ויחר אפו ותבער במ אש ה' ותאכל בקצה המחנה. ויצעק העם אל משה ויתפלל משה אל ה' ותשקע האש. ויקרא שם המקום ההוא תבערה כי בערה במ אש ה'”.

התיאור בפרשיה זו קצר מאוד וכלל לא ברור מהי טענתו של העם ומה חטאו, וממילא מדוע ה' כועס עליהם כל כך. אך לאחר שאנו שמים לב שפרשיה זו מגיעה מיד לאחר תיאורו של משה את המציאות אנו יכולים לנסות להבין. משה רבנו מתאר מציאות מושלמת, שאינה מוצאת חן בעיני העם. העם מרגיש שמציאות מושלמת זו, אינה ממשית דיה היא אוורירית מידי. כאשר אנו חשים את קשיי המציאות אנו מתמודדים נופלים וקמים אנו מרגישים שאנו קיימים. אך אם הכל פשוט, הכל בסדר אנו מרגישים תלושים. אם נשים אדם מסוים במציאות בה כל חשק או רצון שלו מיד יתקיים, פעמים רבות הוא לא ישמח במציאות זו, הוא ירגיש שאין משמעות למציאות שלו.

כאשר עם ישראל מתאונן, הוא כביכול אומר שהוא מעדיף את קשיי המציאות על פני הקשר הטוב עם הקב"ה. על המילה מתאוננים רש"י כותב 'אין מתאוננים אלא לשון עלילה מבקשים עלילה האיך לפרוש מאחרי המקום'. העם מעדיף לא להיות קשור לקב"ה, כדי שמציאותו תהיה ממשית יותר, ולכן הוא מחפש עלילות כדי להתנתק ממנו.

העונש על חטא זה הוא שבוערת במ אש ה', עונש זה הוא בעצם תוצאה של אותו חטא. לאחר שעם ישראל מסתכל על הציור של משה רבנו כמציאות מושלמת שאינה ממשית מספיק, הוא מרגיש שהכל רע. הציור שמשה מצייר הוא רע כי אינו ממשי-מציאותי, והמציאות כמו שהיא בלי ה' גם היא קשה ורעה. מבחינת עם ישראל הקב"ה גרם להם להרגיש שהכל הכל רע, הם בעצם מקנאים בה' ובמציאות הטובה מידי וממילא רעה מידי שהוא צייר להם, ותחושה זו שורפת אותם מבפנים. העונש שבא עליהם בפועל שבערה בהם אש ה', הוא רק ביטוי חיצוני לתחושה שהם חשו בתוכם.

מתאווים לתענוג גשמי יותר

מיד לאחר חטא המתאוננים ישנו חטא נוסף 'והאספסוף אשר בקרבו התאוו תאוה וישבו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכילנו בשר'. כפי שנכתב בחטא המתאוננים הוויכוח בין עם ישראל לה' הוא האם עדיף את המציאות על קשייה או את הקשר עם ה', בחירה זו גורמת להם לקנאות בקב"ה וממילא בוערת בהם אש ה'.

פעמים רבות אנו מוצאים שאדם שנתקל בקשיים נפשיים, מרגיש שהמציאות רעה מאוד. כתוצאה מתחושה זו הוא מתחיל לרחם על עצמו, וההמשך הישיר זה נפילה בתאוות. תהליך זה מבטא בדיוק את התהליך שקורה בעם ישראל בשני חטאים אלו. בתחילה הם מרגישים שהכל רע והם מקנאים בקב"ה, ומיד לאחר שהם נשרפים, 'האספסוף אשר בקרבו התאוו תאוה'.

בפי שנכתב חטא המתאוננים הביא לשריפה של מי שמקנאים בה'. על חטא המתאווים כתוב: 'הבשר עודנו בין שניהם טרם יכרת ואף ה' חרה בעם ויך ה' בעם מכה רבה מאד'. הרצון העז

של העם להרגיש את החיות המגושמת הוא זה שהורג אותם. ניתן דוגמא לדבר זה, כאשר בחור נוסע ברכב במהירות גבוהה בצורה המסכנת את חייו, הוא רוצה להרגיש חזק את ההתגשמות החיים. אך כאשר בחור זה יעבור תאונה קטלנית לא עלינו, הוא כבר לא ירגיש יותר את החיים.. הרצון של הנהג להתגשמות תחושת החיים, הוא זה שהורג אותו. בדיוק זהו עונשם של העם המתאווים, הם כל כך נתונים ברצון להתגשמות, עד שרצון זה עצמו מנתק אותם מה' ולבסוף הורג אותם.

אלדד ומידד – חיבור בין הגשם והרוח

תוך כדי פרשיית המתאווים, ה' אומר למשה לאסוף שבעים איש מזקני ישראל כדי שתנוח עליהם רוח ה'. מיד לאחר מינוי שבעים הזקנים, מגיע שליח למשה שאומר לו 'אלדד ומידד מתנבאים במחנה'. חז"ל אומרים שנבואתם של אלדד ומידד הייתה 'משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ'. לאחר חטא המתאוננים וחטא המתאווים, הקב"ה אומר כיוון שהעם לא הולך אחר הציור של משה, באמת ההסתכלות שלו לא תצליח, ולכן יהושע הוא זה שיכניס את ישראל לארץ.

את נבואתם אלדד ומידד מתנבאים במחנה, שוב הם אומרים שיהושע הוא זה שיכניס את ישראל לארץ ולא משה. כאשר הם אומרים נבואה זו במחנה, האווירה שנוצרת בעם היא שבאמת משה לא מספיק מציאותי, ואילו יהושע משרתו של משה האדם שפועל במציאות בשביל משה, דווקא הוא יכול להכניס את ישראל לארץ. וכך העם חושב שיהושע מכניס את ישראל לארץ, בזכות מעלתו על פני משה בהיותו מציאותי יותר. הם טוענים שכדי להכניס את עם ישראל לארץ, צריך מישהו שישלב בין תורתו של משה לבין המציאות הגשמית על כל מורכבותה.

כתגובה לנבואתם של אלדד ומידד יהושע אומר 'אדוני משה כלאם'. יהושע לא אוהב את האווירה שנוצרת בגלל הנבואה של אלדד ומידד והפצתה במחנה. יהושע יודע שכל הכוח שיש לו, נובע אך ורק מנאמנותו המוחלטת למשה. משה רואה את המציאות הגשמית כלא ממשית, יהושע יודע שכל כוחו מגיע רק מהסתכלות זו של משה. בעצם התחושה שנוצרה היא שכוחו של יהושע להכניס את ישראל לארץ נובע מהחיבור שיש לו למציאות הגשמית, בעוד שמשה רבנו נראה להם כמנותק. אך יהושע טוען שכל כוחו אינו נובע מהקשר למציאות אלא מביטולו למשה ולתורתו. יהושע חושב שאם העם יתנהל בביטול למשה בכניסתו לארץ כך הם ינצחו במלחמות, ואם הם יחשבו שזה תלוי בקשר שלהם למציאות, הם לא ינצחו במלחמות.

משה רבנו עונה ליהושע 'המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים'. משה עונה ליהושע על טענתו, שהעיקר זה שהם מתנבאים ומדברים בשם ה'. אמנם חשוב שהקשר לקב"ה יהיה העיקר ולא הקשר למציאות, אבל כיוון שהם מתנבאים ומדברים בשם ה' הם בעצם קשורים לקב"ה.

סיכום הטענות

משה טוען שהמציאות הגשמית אינה משמעותית העיקר שהיא משמשת ככלי לגילוי ה'.
והארון ובתוכו התורה יכולים להילחם בשביל עם ישראל.

בחטא המתאוננים העם טוען שהוא מעדיף את קשיי המציאות הממשית על פני המציאות
המושלמת של משה, מפני שהם חשים אותה כלא ממשית.

בחטא המתאווים העם רוצה תענוג גשמי יותר.

אלדד ומידד טוענים שמי שצריך להנהיג צריך לחבר בין גשמיות לרוחניות.

יהושע טוען שכל כוחו להשפיע על המציאות נובע אך ורק מהביטול שלו למשה רבנו
ולתורתו.

(משימה: נסו להקביל את הטענות לדין המתרחש כיום בארץ ישראל על גיוס בני הישיבות...
בהצלחה.)

שבת שלום!

בית המדרש 'עוד יוסף חי'

